

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 84.—
za pol leta 42.—
za štiri leta 21.—
za en mesec 7.—
za inozemstvo celoletno K 95.—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 15.—
za inozemstvo 20.—

SLOVENE

Inzerati:
Enostolpna petstvrsta (30 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat po K 1-20
uračni razglas . . . po K 1-50
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglas 50/5 mm K 4.—
Poslanci:
Enostolpna petstvrsta K 3.—
Izhaja vsak dan izvenredno po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 8. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne kran.
Ljubljanske št. 950 na naročilo in št. 349 na oglaš.
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herc. 7563.

Končana diskusija.

Boj, ki se je začel v našem časopisju oš priliki črnomeljških dogodkov, se dotika najbolj resnih in najbolj važnih vprašanj našega državnega življenja. Razburjenje in uporna nevolja, ki se je polastila ljudstva in našega uradništva, narašča in postaja grozeča. Vsakdo ve, da gre tu za stvar, katera presega po svoji dalekosežnosti in težki resnobi vse navadne politične spore. Opraviti imamo tu s frivolnim in sramotnim teptanjem državnih interesov, katero je v zgodovini naše politike skoro brez primere. Če misli »Slov. Narod«, da je o tej stvari diskusija končana, naj ve, da diskusija o javni korupciji ni bila še nikdar, pri nobenem ljudstvu, ki da kaj na svojo čast, končana preje, dokler se socialna krivica ni poravnala. Govoriti pri tako usodepolnih uravnih pregreških v tonu kot bi šlo za strankarski, malenkostni sporček, se pravi izzivati ljudstvo in ga žaliti tam, kjer gre za njegove življenjske interese. Tu gre za cel sistem javne korupcije, ki je prišel v Črnomlju le slučajno, le po neprevidnosti J. D. S. s svojo nečednostjo na dan. Da bi »Slovenski Narod« rad vse potlačil, je razumljivo. Korupcija pri čerkovnem uradu, ki bo v doglednem času osupnila našo javnost, je drugi sramotni madež, ki oskrunja to »državotvorno« stranko, to prekrasno »sol Jugoslavije«. Vodilni možje J. D. S. so izrabljali v najnevarnejšem času našega ujedinjenja, v času, ko so se temelji našega obstoja majali, svojo oblast za nizke tihotapske dobičkarije, ki bodo v kratkem pred našo javnostjo razkrinkane. So sile, ki na tihem »delujejo« v Beogradu, da se te stvari potlačijo. Da se to ne zgodi in prodre luč javnosti v te koruptne temine, bomo šli z vso našo močjo v boj. Diskusija ne le da ni končana, temveč se niti še ni pričela.

Se »Narod« res ne zaveda, da se za more le osmešiti, ako skuša zabrisati te mahinacije s tem, da besediči o našem »negativnem stališču napram narodnemu ujedinjenju«, o »srbskih, hrvatskih in slovenskih separatistih« ter o »šušteršičevem elementu« v naši stranki! Dr. Šušteršič je sploh edina, — toda obenem sila ključna ideja te J. D. S.

Mi ne bodemo nikdar odnehali od boja za urejeno in nekorumpirano javno upravo, pa naj nas nazivlje »sol Jugoslavije« separatiste ali karkoli.

Najmanj, kar od javnih politikov lahko zahtevamo, je zmisel za državno korist, ki je za nas najvišje načelo. Politikov, ki jim je blagor države deveta briga, ne rabimo. Skrb za ljudstvo je prvo in glav-

no, vse drugo je postransko. Zato bi moral dr. Žerjav, če bi imel v sebi čut za čast, podati svojo demisijo. Človek, ki ima na vesti take ilojnosti, bi bil v vsaki drugi stranki nemogoč. Toda če bi bila J. D. S. tega moralnega čina sposobna, bi ne bila več J. D. S.

Jugoslovanske luke in jugoslovansko brodogradje.

Zelo važno vlogo v razvoju našega narodno-gospodarskega blagostanja, bo igrala jugoslovanska mornarica. Morje je svoboda, to je pokazala tudi svetovna vojna. Bivša Srbija kot država ni mogla razviti vse svoje gospodarske moči, ker je bila vključena med druge države, ker ni imela morja. Vsa zunanja politika se je sukala okoli vprašanja, kako priti do morja. V balkanski vojni se je pokazala Srbiji zarja na obzorju, ali protijugoslovanska politika bivše Avstrije jo je zatemnila. Seveda je Srbija v veliki večini mislila le na Skader in Drač. Tedaj se ni moglo misliti na Reko. Trst in Dalmacijo, ker svet ni vedel, kako gnilo je bistvo Avstro-ogrške monarhije.

Naša država ima dovolj morskega obrežja in tudi dovolj luk. Italija sicer gleda, da monopolizira vso našo zunanjo trgovino in nam hoče vzeti najboljše luke. Ona bi hotela vzeti celo obrežje, a ker tega kljub svoji perfidnosti ne more storiti, gleda, da nam vsaj škoduje kolikor more. Vprašanje Trsta je za zapadni svet sploh rešeno, ker je italijanska diplomacija delovala po najpremetnejših načinih. Postavila je vse jadransko vprašanje v tako luč, da svet misli, da je samo Reka in Dalmacija sporno ozemlje.

Koliko uspeha bo imela Italija s svojimi mahinacijami, se ne da še presoditi, pač pa se da ugotoviti to, da nimamo pričakovati od Pariza mnogo potic, pač pa povsod oglođanih kosti. Glede zunanje trgovine nas skuša Italija osamiti, in sicer z raznimi trgovskimi konvencijami, ki jih skuša skleniti z našimi sosednimi državami. Vseeno pa moremo danes ugotoviti: Italija bo morala kupovati od nas les, Nemška Avstrija pa živila in tudi Rumunija se ne bo mogla brez nas ugodno razvijati.

Monopolizirati našo prekmorsko trgovino tudi ne bo uspelo Italiji, ker ni ona dovolj velika in nam ne more vse poti kontrolirati. Če si zamislimo naše meje, ko jih bo končala ententa glodati, vidimo, da nam morje ostane, ostanejo tudi luke, če ne prve vrste, a vseeno luke. Naše vodne ceste

za prekmorsko trgovino vodijo preko Jadranskega, Egejskega in Črnega morja.

Jadransko morje je za našo državo, posebno za one pokrajine, ki so bile v sestavi avstro-ogrške monarhije, naravnost življenjske važnosti. Precejšen del naše meje tvori morje. Kot luka nam gotovo ostane Dubrovnik, oziroma Gruč. Ta luka ni sicer luka prve vrste, je sicer lepa, a ni dovolj velika in tudi ni dovolj prostora za skladišča, ker ves najprimernejši prostor zavzema kolodvor. Gruč tudi nima dobre železniške zveze z zaledjem. Gorovje se precej strmo spušča v morje in so vse dobre ceste, posebno pa železniška, zelo otežkočene. Kot zaledje Gruča pride v prvi vrsti v poštev Bosna in Hercegovina, ki je pa znana po svojih skoro izključno le ozkotirnih železnicah. Glavna proga skozi to zaledje je proga Bosanski Brod-Sarajevo-Mostar-Metković s stransko progo v Zeleniko, od katere se zopet odcepija veja v Trebinje in Gruč.

Zelenika kot pristanišče pride le v manjši meri v poštev, ker ni pristanišče zgrajeno. Pristanišči Ercegnovi in Metković sta bolj lokalnega pomena, za uporabo kot pristanišča obrežne trgovine.

Veliko vlogo bo igralo pristanišče Spljet, ker ima zelo dobro lego. Žalibog dosedaj Spljet ni še zvezan z dobrimi železniškimi zvezami z zaledjem. Ko bo gotova liška železniška proga, bo Spljet luka prve vrste in velike važnosti. Ravnotako se more zvezati tudi Bosno s Spljetom, in sicer mesti Banjaluka ter Jajce.

Kar se tiče drugih dalmatinskih luk, se ne more še nič gotovega reči, ker so Šibenik in Zadar še okupirani in igrajo kot luke le v obrežni trgovini važnejšo vlogo. Razvoj teh dveh pristanišč zavisí od zvez z zaledjem, ki pa danes še ne obstojata. Sploh pa je Dalmacija v gospodarskem oziru precej zanemarjena. Bivša Avstrija se je brigala za Dalmacijo in naše jugoslovanske dežele sploh samo iz vojaških oziror.

V občem bomo morali za vse luke Dalmacije potrošiti mnogo milijonov.

Reka: O Reki se sploh ne izplača mnogo besed izgubljati, ker vsak uvidi važnost tega pristanišča, kdor misli na razvoj našega blagostanja. Do sedaj je veljalo reško pristanišče že mnogo milijonov, ki so jih plačali Hrvati in deloma Mažari. Reka bo gotovo prej ali slej naša, čeravno hočejo Italijani narediti Reko za najbolj italijansko mesto. Zveze z zaledjem so že sedaj dovolj dobre, a še boljše bodo, ko bo dograjena železniška proga Ljubljana-Kočevje-Reka.

Trst kot pristanišče ima pred Reko to prednost, da je že čisto dograjeno in ima

tudi potrebna skladišča. Poleg tega ima za nadaljna dela tudi v tem oziru prednost, da tam morje ni tako globoko, kot v reškem pristanišču, kjer je vsako delo vsled prevelike globločine zelo otežkočeno. Tudi Trst je za nas zelo velike važnosti, a Pariz ga nam ne bo priznal, če nam ga ne prisodijo izredne razmere.

Od vseh teh pristanišč ne pride niti eno za Srbijo v poštev. Nekolike važnosti bi bilo pristanišče Gruč, če bi se zvezala proga Kraljevo-Užice s progo Višegrad-Sarajevo. Druga jadranska pristanišča so preveč oddaljena. Pač pa upa Srbija dobiti eno pristanišče v Albaniji in sicer predvsem Skader. Skader sicer ni pristanišče, a bi se dalo preurediti z regulacijo reke Bojane. Za danes tudi to pristanišče ne bi bilo velike važnosti, ker ni zvezano z zaledjem in bi bilo potrebno zgraditi železniško progo Kraljevo-Raška-Mitrovica-Skader.

Mnogo večje važnosti za Srbijo pa je Solun. Solun sicer ni naš, ali Grčija nam ponuja njegovo uporabo, ker Grčija sama ne more jamčiti za uspešen razvoj nameravane novega Soluna. Solun je za Srbijo tudi naravni izhod na morje in je tudi s Srbijo zvezan z dvema železniškimi progami in sicer Solun-Dževdželi-Skoplje in progo Solun-Voden-Bitolja. Iz Bitolja se bo zgradila železniška zveza preko Prilepa v Skopje. Ostala Srbija je zvezana s Skopljem tudi z dvema progama in sicer preko Kosovega polja do Mitrovice in s progo Skopje-Vranja-Niš-Belgrad. Vodna cesta Donava-Morava prekop Vardar-Egejsko morje je tudi v načrtu, a zdi se, da bo ta načrt ostal le ideja.

Zelo važna vodna pot za našo državo bo tudi pot po Donavi in nje pritokih do Črnega morja. Ta pot bo pospeševala našo trgovino posebno z Rusijo, Rumunijo in sploh z zemljami ob Črnem morju. Potrebna bodo še mnoga regulacijska dela v strugi Donave in drugih pritokov. Donava nas bo zvezala s Čehoslovaško republiko.

Kot vidimo iz tega kratkega pregleda, bo naša država imela dovolj vodnih cest. Vprašanje je še brodogradje. Kot osnova za bodoče jugoslovansko brodogradje bo brodogradje, ki je dobimo od bivše Avstro-ogrške. Vse avstro-ogrsko brodogradje smatra ententa za vojni plen, ki naj pokrije izgube entente, posebno pa Italije, v svetovni vojni. Vest iz Pariza je javila, da dobi Italija 350.000 ton. Na vse številke, ki jih dobivamo iz Pariza, se ne moremo zanesti, ker se bo avstro-ogrsko brodogradje čisto drugače razdelilo. V Parizu se lahko razdeli le avstrijsko vojno brodogradje, ker le vojno brodogradje je bilo last države. Kot last bivše monarhije se moreli šteti od trgovske in

LISTEK.

Antek,

(Dalje.)

»No, zdaj« — je dejala zdravnica — »položite dekle na jelove deske, vsadite jo v peč, kakor hleb — samo za tri češčene-marijice. Ozdravi, kakor bi z roko zamahnil.«

Res. Rozalijo so položili na jelove deske. Antek je vse to opazoval iz kota. Dekle so položili v peč z nogami naprej.

Ko je dekle objela vročina, se je zavedlo.

»Mati, kaj delate z menoj,« — je zakričala.

»Tiho, neumnica, to bo v tvoje zdravje.«

Že so jo ženske potisnile do polovice v peč; dekle se je začelo premetavati, kakor riba v mreži. Udarilo je zdravnico, objelo z obema rokama mater okoli vratu in na ves glas kričalo:

»Saj me hočete res sežgati, matil!...«

A bila je že popolnoma v peči, ženski sta prislonili še pokrov in začeli moliti tri češčene-marije.

»Češčena Marija, milosti polna...«

»Mati, o moja matil!...« je kričalo nesrečno dekle. »O matil!...«

»...Gospod je s Teboi, blažena si med ženami!...«

Tedaj je Antek planil k materi in jo zagrabil za krilo.

»Mati,« je prosil jokaje, »saj bo od bolečin umrla!...«

A opravil je samo toliko, da jo je dobil po glavi, ker je motil mater v odgovorih češčeni-marij.

Bolnica je prenehala razbijati v pokrov, premetavati se in kričati. Tri češčene-marije so bile zmoljene — pokrov so odmaknile.

V peči je ležalo truplo z rdečo kožo, tupatam osmojeno.

»Jezus!«, je zakričala mati, ko je videla dekle, nepodobno ljudem.

Žalost po otroku jo je tako prevzela, da je komaj pomagala zdravnici prenesti otroka na ležišče. Potem se je zgrudila sredi sobe, bila z glavo ob tla in kričala:

»O Gregorjeva, kaj ste mi napravili!...«

Zdravnica se je raztogotila:

»E boljše bo, če ste tiho! Mislite, da je dekle od vročine tako rdeče? Bolezen je tako naglo šla iz nje, seveda prehitro, zato je umorila ubožico. To je seveda vse v božjih rokah.«

V vasi ni nihče vedel o vzroku Rozalijine smrti. Dekle je preminulo — žalostno je to, a bilo je pač tako usojeno. Vsako leto umrje v vasi kak otrok, a vendar jih je vedno dovolj.

Tretji dan so položili Rozalijo v novo

gladko krsto s črnim križem, naložili na voz in jo peljali z dvema voloma za vas, tja kjer beloskore breze čuvajo nad razpalimi grobovi trhle križe. Na neravni cesti se je krsta malo nagnila v stran, a Antek, ki je šel tik za vozom držeč se gube materinega krila, si je mislil:

»Slabo mora biti Rozaliji tam, ker se tako popravlja in preobrača!...«

Potem je duhovnik pokropil krsto z blagoslovljeno vodo, štirje hlapci so jo spustili v grob, navalili zemlje — in dobro je bilo.

Hribi s šumljajočimi lesovi in oni porasli z grmičevjem so ostali tam, kjer so bili. Pastirji v dolini so igrali na piščali kakor prej in življenje je potekalo vedno v starem tiru, čeprav je bilo v vasi eno dekletce manj.

Med tednom so govorili o nji, potem so pozabili in opustili sveži grob, na katerem je ječal le še veter in čvrčali murni.

A potem je zapadel še sneg in prestrašil tudi murne.

Pozimi so gruntarski otroci hodili v šolo. Ker mati ni od Antka pričakovala nikake pomoči pri gospodarstvu, prej ovire, se je posvetovala z botrom Andrejem in odločila dečka za šolo.

»Ali me v šoli nauče zidati mline?« je popraševal Antek.

»Oho, nauče celo, kako se piše po pisarnah, samo če boš ubogal.«

Tedaj je vdova zavezala štirideset grošev v voz, vzela dečka za roko in šla k učitelju. Učitelj si je ravno krpal stari kožuh, ko sta stopila v sobo. Vdova se je poklonila do tal, stisnila mu v roko denar in rekla:

»Klanjam se gospodu profesorju in lepo prosim, da bi tegale nepridiprava vzeli v šolo, a nikar ne štedite nad njim rok, tako kot jih je njegov pokojni oče.«

Visokorodni gospod, kateremu se je svetila slama iz luknjastih čevljev, je vzel dečka predse, pogledal mu v oči in ga potrepil.

»Lep fantek,« je rekel. »Ali že kaj znaš?«

»Lep pač,« je posegla zadovoljna mati. »Ali kaj morem jaz vedeti, če kaj zna.«

»Kako to; vi ste njegova mati in ne veste, če zna kaj ali če se je česa naučil?« je vprašal učitelj.

»A kako bom to vedela! Jaz sem ženska in se ne menim za take stvari! A kaj se je učil moj Antek: to vem, da je pasel, cepil drva — a kaj več ne.«

Tako so vpeljali dečka v šolo. Ali materi je bilo že žal štirideset grošev, zato je v svoje pomirjenje zbrala pred hišo nekaj sosedov in se posvetovala z njimi, če je dobro, da je dala Antka v šolo in si s tem naprtila take stroške.

(Dalje.)

potniške mornarice samo dve društvi in sicer Loyd v Trstu in Adria na Reki.

Trgovsko brodovje bivše Avstro-Ogrske je sestojalo iz sledečih društev.

V Trstu:

Avstrijski Loyd	62 ladij	230.000 ton
Austro-Amerikana	36 "	160.000 "
Tripovich	18 "	65.000 "
Gerolimich	10 "	40.000 "
Cossovich	4 "	13.000 "
Navig. lib. Triest	10 "	37.000 "

Skupaj . 140 ladij 545.000 ton

Na Reki:

Adria	34 ladij	75.000 ton
Ungaro-Kroata	6 "	23.000 "
Orijent	6 "	26.000 "
Levante	12 "	42.000 "
Atlantika	11 "	44.000 "

Skupaj . 69 ladij 210.000 ton

Na Lošinju:

Dedič Premuda	5 ladij	16.000 ton
Družba Lussino	5 "	20.000 "
Martinolich	8 "	35.000 "

Skupaj . 18 ladij 71.000 ton

V Dubrovniku:

Družba Naprijed	7 ladij	20.000 ton
Jelić	6 "	23.000 "
Račić	10 "	40.000 "

Skupaj . 23 ladij 83.000 ton

Navedena društva pridejo v poštev za važnejše prekmorske vožnje. Bilo je sicer še nekoliko drugih društev z 1 ali 2 ladjama, ki pa niso tako važnega pomena. Ista in zopet druga društva so se pečala z obrežno trgovino in obrežnim brodom. Opravljala so službo v Jadranskem, sploh v Sredozemskem morju, nikdar pa niso njihove ladje šle v Ameriko, Indijo ali na Kitajsko in Japonsko. Te ladje so bile tudi razmeroma manjše. Najvažnejša društva do obrežne trgovine so bila sledeča: V Trstu: Cosulich, Cossovich, Trieste-Istria itd.; na Reki: društvo Ungaro-Croata z 47 ladjami in 17.000 ton, v Dalmaciji pa društvo »Dalmatia« z nad 30 ladjami s skupno tonažo nad 9000 ton. Pozabiti ne smemo na Hrvatsko parobrodno društvo z 4 ladjami in 600 tonami in naš slovenski »parobrod« v Trstu »Vida«, ki je bil pa zelo lokalnega pomena in je prevažala izletnike iz Trsta v Grinjan.

Celokupno avstro-ogrsko brodovje je znašalo kakih 15.000 ladij s skupno tonažo okoli 2.000.000 ton. Kot se vidi iz pregleda, je bilo le kakih 300 ladij s tonažo okoli 1.210.000 ton sposobnih za preko-oceansko vožnjo, ostale ladje so bile sposobne le za promet v ožjem obsegu. Med te ladje so ušle tudi ribiške ladje. Iz celotnega pregleda vidimo, da je bilo to brodovje zelo majhno v primeri z brodovi drugih velešil. Največja ladja je bila Cesar Franc Josip od društva Austro-Amerikana z 12.500 tonami, zgrajena v ladjedelnici v Tržiču (Monfalcone). Ostale ladje so bile zgrajene večinoma na Angleškem in sicer skoro vse one ladje, ki pridejo vpoštev pri preko-oceanskem prometu.

Za nas najvažnejše vprašanje je, koliko od tega brodovja bo dobila, oziroma imela naša država. Odgovor na to vprašanje ni težak. Versajlska konferenca ne bo priznala nikomur avstrijskega trgovskega brodovja, ker se je po večini ne more smatrati za vojni plen, ampak je zasebna lastnina. Brodovja bomo imeli toliko, kolikor ga imamo, oziroma kolikor si ga bomo nabavili. Italijani skušajo dobiti kolikor mogoče parobrodovskih društev v svoje roke in to jim je po večini tudi uspelo. Loyd, Austro-Amerikana, razna društva, katerih ustanovitelji ali ravnatelji so po veliki večini jugoslovanskega pokolenja in se njihova imena končajo na -ić, so že prešla v italijanske roke.

Kaj ostane nam? Nam Jugoslovonom bo ostalo kakih 30 ladij za preko-oceansko vožnjo s skupno tonažo okoli 100.000 ton. Lahko računamo na ona društva, ki imajo svoj sedež v Dubrovniku ali drugod v Dalmaciji. Obrežnih ladij nam bo ostalo več. V najboljšem slučaju bo znašalo naše celotno brodovje kakih 200.000 ton. Gotovo je, da je tako majhno brodovje mnogo premajhno za tako državo, kot je naša. Potrebno nam je večje brodovje, ki si je bomo lahko nabavili od Angležev, Amerikancev ali skandinavskih držav. Mislim, da bi mi pri poslednjih najlažje nabavili brodovje, ker so te države zgradle v vojni mnogo ladjedelnic, ki ne bodo mogle shajati samo z domačimi naročbami. Za bližnjo bodočnost, bo naša država glede brodovja, pa bilo vojno ali trgovsko, zelo na slabem. Vojnega brodovja bomo imeli največ to, kar danes leži v kotorskem zalivu. Pomagati si bomo morali pač z umno politiko, izgubiti pa ne smemo upanja, da bomo kmalu zapeli pesem:

Buči, buči, morje ti Jadransko
Nekdaj bilo, danes si slovansko.

Država SHS.

Zastopniki Temišvara pri dr. Korošcu.

LDU Belgrad, 1. julija. Podpredsednik ministrskega sveta dr. Korošec je snoči sprejel veliko deputacijo temišvarskih meščanov, in sicer Srbov, Nemcev in Mažarov, ki je izrazila želje celokupnega meščanstva, da se mesto Temišvar prikloni državi Srbov, Hrvatov in Slovencev. Deputacija je zlasti naglašala, da se želja temišvarskih meščanov manifestira v globokem prepričanju. Podpredsednik ministrskega sveta dr. Korošec je deputaciji izjavil, da priobči izražene želje kraljevski vladi in da bo delal tudi inace z vsemi sredstvi na to, da se zadosti zahtevam našega troimenskega naroda.

Jugoslovansko akademsko podporno društvo.

m Zagreb, 1. julija. (Izvirno.) V nedeljo 6. julija bo glavna skupščina akademskonega podpornega društva, na katerem se bo razpravljalo o predlogu glede združenja s srbskim akademskim podpornim društvom in s stanovsko zvezo slovenskih akademikov v jugoslovansko akademsko podporno društvo.

Shod zagrebških vajencev.

m Zagreb, 1. julija. (Izvirno.) V nedeljo je bila v Zagrebu v Metropolitani skupščina vajencev, ki se jo je udeležilo okoli 1000 vajencev, mnogo delodajalcev, zastopniki šol, političnih oblasti, zveze obrtnikov in ženskih društev. Zastopano je bilo tudi društvo hrvatskih delavcev, ki skrbi za nameščanje vajencev pri delodajalcih. Sestanek se je izvršil v polnem redu. Sklenjeno je bilo, da se na veliki kraljevski sejem priredi v Zagrebu Radišin teden z anketami, zborovanji in ljudsko zabavo.

Aretacije v Dalmaciji.

LDU Split, 1. julija. V izolacijskih prostorih za kužne bolezni v Petračinih je konfiniranih mnogo naših ljudi, katere je italijanska okupacijska oblast aretirala v zadnjem času. Med njimi so dr. Mirko Moretti, Ciril Petković-Kovač, Niko Vidović, Tonko Srdeli, Ante Petković-Kovač, Joso Jajac, Marko Mestrov, Fra Stojanov, Stevan Atljija, Jovan Atljija in Ivo Bumbak. Vsi imenovani so iz Blata na Korčuli. Razen njih so v istem kraju konfinirani tudi Srečko Stupin, Milan Skalabrin in Ivo Rodin iz Prvič-Luke ter pop Jovo Matijašević.

Za ljudsko prosveto.

m Split, 1. julija. (Izvirno.) Pokrajinska vlada je sklenila, da se preosnuje mestna knjižnica, ki šteje nad 14.000 del, v javno knjižnico.

Za naše dijaštvo.

m Sarajevo, 1. julija. (Izvirno.) Glavni zbor kulturnega društva »Prosveta«, ki je bilo doslej izključno srbsko-bosansko, je sklenil, da se delokrog društva razširi na vse kraljestvo in da podpira dijače, pripadnike našega kraljestva, ne glede na razlike plemena in verstev.

Brat Principa umrl.

m Sarajevo, 1. julija. (Izvirno.) Na Vidov dan je v deželni bolnici umrl Lazar Princip, brat atentatorja.

Češko.

LDU Praga, 1. julija. (ČTU.) Predsednik češoslovaške republike dr. Masaryk je za danes povabil v grad zastopnike češoslovaških pisateljev, ki so leta 1917. podpisali majsko deklaracijo.

LDU Praga, 1. julija. (ČTU.) V občinskem domu je minister za notranje posle Švehla danes otvoril kongres državnega zastopništva republikanske stranke čeških agrarcev. Poslanec Vyškovsky je govoril o zemljiški reformi. Minister Švehla je poročal o političnem položaju, nakar se je razvila obsežna debata.

LDU Praga, 1. julija. (ČTU.) Povodom podpisa mirovne pogodbe z Nemčijo je angleški kralj poslal predsedniku dr. Masaryku brzojavko, v kateri mu čestita na zopetni zadobitvi svobode in se spominja zgodovinskih odnošajev obeh dežel. Končno izraža kralj Jurij nado, da bo prijateljstvo obeh držav trajno.

LDU Pariz, 30. junija. (ČTU.) »Daily Mail« objavlja nastopno izjavo ministrskega predsednika dr. Kramarja: Dasi ko naša srca polna radostnega ponosa, da smo v imenu neodvisne češoslovaške države podpisali svetovni mir, Češoslavoiki ne morejo z zadovoljstvom pozdraviti miru z Nemčijo, kakor ga pozdravljajo drugi zavezniki. Naš mir z Avstrijo in Ogrsko doslej še ni definitivno sklenjen. Ministrski predsednik spominja na boje na Slovaškem, upa pa, da se mir v kratkem sklene, spominja se žrtv zapadnih držav za svobodo sveta in obljublja, da bo češoslovaška izpolnila svojo nalogo kot straža zaveznikov v Osrednji Evropi in da ne bo pozabila voditi politike pravičnosti in svobode.

LDU Praga, 30. junija. (ČTU.) Pri ministru dr. Stranskemu kot sedanjemu namestniku ministrskega predsednika se je zglasil danes poslanik kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev v Pragi Hribar in se v imenu kralja in srbske vlade zahvalil za pozdrave, ki jih je bila vlada češoslovaške republike izrazila narodu Slovencev, Hrvatov in Srbov povodom Vidovega dne.

Poljska.

LDU Moravska Ostrova, 1. julija. ČTU (PBA) Francoski minister za zunanje zadeve Pichon je obvestil poljsko vlado, da je vrhovni svet pooblastil poljsko vlado, da v vsej vzhodni Galiciji uporabi ves vojaški aparat pri čemer tudi Hallerjeva armada ni izvzeta.

LDU Moravska Ostrova, 1. julija. ČTU (PBA) V Poznani je dospela delegacija poljskih in nemških ljudskih svetov iz Torunja in Bidgošča. Odposlanstvo se je vso nedeljo pogajalo z vplivnimi, merodajnimi uradnimi činitelji v Poznani glede prevzetja vlade po poljskih uradih na ozemlju, ki je priznalo Poljski. Nato je delegacija odpotovala v Varšavo, da nadaljuje pogajanja.

LDU Moravska Ostrova, 1. julija. ČTU (PBA) Situacijsko poročilo. Gališka fronta: Naša protiofenziva se uspešno nadaljuje. Sovražnik se povsod umika. Zasedli smo Brody, Komorzany in Brzezany. — Volinska fronta: Nič novega. — Poleška in litvinsko-beloruska fronta: Odbili smo boljševiške napade.

Razna poročila.

Italijani za trgovsko zvezo z Jugoslavijo.

m Reka, 1. julija. (Izvirno.) »Secolo« prinaša poročilo svojega reškega dopisnika, v katerem pravi, da je Jugoslavija sklenila razne trgovinske dogovore z zaveznicami in nekaterimi neprijateljskimi državami. Nasprotno pa trpi gospodarski položaj Italije napram Jugoslaviji škodo, ker priznava Italija samo Srbijo, medtem ko ne priznava kraljestva SHS. Ako so vse druge države priznale Jugoslavijo, tudi ni za Italijo razloga, da bi jo ne priznala. List odločno zahteva, naj Italija prizna kraljestvo SHS ter sklene trgovske zveze, ker preti opasnost, da bo pozneje Italija izključena z jugoslovanskega trga.

Dvojna igra Nemške Avstrije.

LDU Dunaj, 1. julija. (ČTU.) »Neue Freie Presse« poroča: Homme Libre obdoljuje Nemško Avstrijo dvojne igre in poudarja, da je Nemška Avstrija v celi vrsti not označevala pogoje zaveznikov kot nesprejemljive, ter s prošnjami in pretnjami skušala doseči olajšave. Nemec Oton Bauer pa ima zveze z Ljeningom in sovjetsko vlado v Budimpešti. V sled tega se je čuvati pred dvojno igro Avstrije. Dunajska zahrbtnost je že nevarnejša kot berlinska, ker je potuhnjena in ker izrablja za svojo igro nemške simpatije v Avstriji.

Ameriške čete v Šleziji.

LDU Berlin, 30. junija. (ČTU.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Haaga: Predsednik Wilson soglašja s tem, da pošlje Amerika za dobo glasovanja 500 mornarjev v Gorenjo Šlezijo. Nemara bodo tudi druga ozemlja, kjer se bo glasovalo, dobila kot posadko ameriške čete.

Nemčija mora izročiti blizu 200 oseb.

LDU Berlin, 1. julija. (ČTU.) »Press-information« poroča iz Pariza: Število oseb, ki jih ima Nemčija izročiti, obsega nad 160 vojaških in preko 30 civilnih oseb. Civilisti so večinoma upravni uradniki, ki so v zasedenem ozemlju Francije in Belgije ukrenili odredbe, katere so bile naperjene proti prebivalcem ali so kršile mednarodno pravo.

Ogrski bankovci.

LDU Dunaj, 30. junija. (ČTU.) Iz Budimpešte poročajo: Vlada svetov je danes izdala proglas, ki pozivlja, naj se oddajo modri bankovci (Blaugeld) in ki naznanja, da se bodo protivniki morali zagovarjati pred ljudskim sodiščem. Z današnjim dnem bankovci po 50 kron in višji nimajo več vrednosti.

Potres v Italiji.

LDU Bern, 30. junija. (ČTU.) Kakor poročajo iz Florence, sta bila v Toskani večeraj popoldne med 17. in 18. uro dva izredno močna potresna sunka, ki so ju občutili do Pize, Bologne in Benetk. Učinek je bil ponekod katastrofalen. Nekaj vasi je popolnoma razdejanih. Baje je bilo 100 mrtvih. Vojaki so odšli na pomoč.

Za staro prauo.

(Iz Bohinja.)

Ko je razpadla trhla zgradba države Habsburžanov, je v nas Bohinjcih oživel upanje, da si priborimo nazaj, kar nam je ugrabila z zvijačo bivša avstrijska gospoda. Ustanovila se je Kmetška zveza za Bohinj, ki je takoj začela zbirati gradivo. Ki

naj bi podalo natančne dokaze o starih pravicah ljudstva do gozdov in pašnikov. To delo pa je za našo kmetško organizacijo zelo težavno, ker najboljših dokazov, starih listin večinoma ni več. — Gospoda blejske graščine je znala važne dokumente pod raznimi pretevezami izvabiti od naših prednikov. Mnoge listine pa so se izgubile pri tedanjih županah, ki so omalovaževali dokazilna pisma. Ljudstvo nemško pisanih papirjev tudi ni razumelo in tako, pripušeno nevednosti, je zamudilo marsikatero priliko, da bi ohranilo in obvarovalo posest pred grabežljivimi krepujli birokratske gospode, ki je na ta način razširila svojo posest skoraj do vrat kmetških domov. — Ostale so nam edine priče: naši sivolasi očetje. Dokaze teh še živih svedokov, bo Kmetška zveza zbrala in dokazala, da smo bili pod avstrijsko vlado zvičajno in nasilno razlašeni in dolžnost jugoslovanske vlade bo, da to krivico takoj odpravi. Mi kmetje se zavedamo, da nas bo privedlo do naših starih pravic samo složno postopanje. Delo Kmetške zveze je tudi zato težavno, ker je treba združiti, kar je avstrijski birokratizem — razdvojit. Vrgel je med ljudstvo, med občine in vasi kost — in prepirali smo se, med tem so pa birokratje rezali najlepše kose mesa z našega telesa. To se tupatam kaže še danes, ker birokratski avstrijski duh je žal, še zelo udomačen pri nas. Erar nasproti Kmetškimi zvezam ne kaže nobene posebne naklonjenosti, kar nas pa ne straši, saj je ravno to dokaz, da se nahajamo na pravi poti. Vsi možje, ki se zavedajo krivic, zadenih nam in našim očetom, bodo složni in krepujko podpirali Kmetško zvezo. Naši potomci morajo prejeti iz naših rok urejene kmetške domove, kateri bodo imeli lepo in gotovo gospodarsko prihodnost. Kmetške zveze bodo skrbale, da se razmerje med kmetom in državo uredi, da postanemo gmetno neodvisni, gospodarsko složni in v vsem dobrem napredni. M.

Dnevne novice.

— Zborovanje Slomškove zveze za kočevski - ribniški - velikolaški okraj. Za tretje svoje zborovanje si je volila ta podružnica dobrepoljsko dolino, ki s eje vršilo dne 26. junija. Kljub deževnemu vremenu in najbolj eksponiranemu kraju tega šolskega okraja se je zbralo precejšnje število zborovalcev, 24 po številu. Po prihodu ljubljanskega vlaka je v dobrepoljski šoli otvoril zborovanje t. č. predsednik Milan Tomšič, nadučitelj v Ribnici. Pozdravil je vse navzoče kot jugoslovanske državljane in stvaritelje srečne bodočnosti v naši mladi državi. Predvsem pozdravlja tov. nadoč. Štruklja in tov. Pečjaka, ki sta se odzvala povabilu. Končno pozdravi še našega priljubljenega g. okr. šol. nadzornika Josipa Novaka in prejšnjega odbornika podružnice g. kaplana Franceta Kovačiča iz Velikih Lašč. Nato sledi poročilo predsednika »Slomškove zveze« tov. Štruklja: Delo v enketi za preosnovo šole. Poročilo, ki je bilo sestavljeno iz več oddelkov kakor: Predšolska doba, sedanja ljudska in meščanska šola, učiteljske, šolske korporacije itd. je bilo zelo zanimivo, kar je dokaz, da so vsi zborovalci z največjo pozornostjo sledili dnevremu predavanju. Tov. Štruklju pa najlepša hvala za njegov trud. Tajnik »Slomškove zveze« tov. Pečjak je govoril o pomembni učiteljskih organizacij. Koncem poročila se je sestavila resolucija, ki se glasi: »Člani »Slomškove zveze«, zbrani na sestanku podružnice »Slomškove zveze« za kočevski-ribniški-velikolaški okraj, dne 26. junija 1919 zahtevajo, naj se združi takoj vse učiteljstvo Slovenije v eno samo strogo strokovno organizacijo, ki naj ima popolno svobodo v vseh kulturnih učiteljskih organizacijah. Ta učiteljska stanovska organizacija naj se čimprej razširi po vsej svobodni Jugoslaviji.« Po kratkem poročilu tajnika tov. Schweigerja se je vršila volitev novega odbora. Po predlaganju tov. Kerčiča je bil enoglasno potrjen sledeči odbor: Milan Tomšič, Viktor Schweiger, Anton Kadunec, Alojzij Intihar, Justi Schwinger in Karla Rigler. Nato zaključil predsednik pomembno zborovanje.

Šolska mladina priredi dne 6. julija 1919 v »Kamniškem domu« zabavo z nastopnim sponedom: 1.) Domovini. Sim. Gregorič. Deklamacija. 2.) Oba junaka. Igrokaz s petjem. 3.) Na tujih tleh. Davorin Jenko. Dvoglasen zbor dečkov in deklic s spremljevanjem glasovirja. 4.) Veseli pastir. S. Gregorič. Deklamacija. 5.) Ciciban in čebelica. Dvogovor. 6.) Sirota. Igrokaz s petjem. 7.) Gorici. Papiljon Franasin. Deklamacija. 8.) Zlata kavglica. Dr. Ant. Schwab. Tri-štiriglasen ženski zbor s spremljevanjem glasovirja. 9. Sneguljica. Igra v dveh dejanjih. Osebe: Sneguljica, kraljičina. Gašpar, grajski oskrbnik. Pritlikovec. 6. Pričetek ob pol 16. uri (pol 4.) popoldne. Predprodaja vstopnic v petek in soboto v trgovini Grašek. Vstopnina: Sedeži I. vrste po 5 K, II. vrste po 4 K, III. vrste po 3 K. Stojšišča in galerija po 2 K. Ker je čisti dobiček namenjen za naše slepce-vojake, se preplačila hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi utudno vabita šolski vodstvi v Kamniku.

— Zvišanje poštne pristojbine. Z odlokom z dne 18. junija št. 14.418 je zvišalo ministarstvo za pošto in brzojav v Beogradu poštne pristojbine v tuzemskem prometu počeni s 1. julijem t. l. kakor sledi: 1. Pristojbina za pisma (v krajevnem in medkrajevnem prometu) znaša 30 vin. za vsakih 20 gramov. Teža neomejena. — 2. Pristojbina za zalepke je ista kakor za pisma. — 3. Pristojbina za navadne dopisnice 15, za dopisnice z odgovorom 30 v. — 4. Pristojbina za tiskovine za vsakih 50 gramov 5 vinarjev, najmanj 10 vinarjev. Najvišja dopustna teža 2 kg. — Pristojbina za vzorce znaša do 100 gramov 15 vinarjev, preko 100—200 gramov 30 vinarjev, a preko 200—350 gramov (najvišja dopustna teža) 45 vinarjev. — 6. Pristojbina za poslovne papirje znaša do 200 gramov 30 v, a preko 200 gramov za vsakih nadaljnjih 100 gramov, odnosno započeti del te teže po 15 vinarjev. Najvišja dopustna teža 2000 gramov. — 7. Za takojemne mešane ali združene pošiljke s tiskovinami, vzorci in poslovnimi papirji se plača pristojbina za poslovni papir. Najvišja dopustna teža 2 kg; priloženi vzorec ne sme biti težji od 350 gramov. — 8. Nepravilne pošiljke pod točko 4—7 se ne odpošiljajo, ampak po možnosti vračajo pošiljateljju. — 9. Pristojbina za priporočanje, za povratnico, izplačilno obvestilo in reklamacijo znaša 60 vinarjev. — 10. Ekspresna dodatna pristojbina znaša za pisemske pošiljke, denarna pisma in nakaznice 1 K, za pakete 2 K 50 v. — 11. Pristojbina za vrednostna pisma sestoji iz pristojbin za priporočeno pismo iste teže in iz vrednostne pristojbine do 100 K 25 vinarjev, preko 100—500 K 50 vinarjev, preko 500—1000 kron 1 K in za nadaljnjih 1000 kron ali del tega zneska še po 20 vinarjev. Sprejemajo se samo popolnoma frankirana in le zaprta pisma. Pošiljatelj mora plačati tudi še najmanj 20 vinarjev dostavnine, odnosno 10 vinarjev morebitne obvestnine. — 12. Pristojbina za pakete znaša do 5 kg 1 K 50 vinarjev, in za vsak nadaljnji kg do največje dopustne teže 20 kg 60 vinarjev. Pošiljatelj mora plačati tudi 1 K dostavnine, odnosno 10 vinarjev obvestnine. Za ločenke (obsejne pakete) se plača še 50 odstotkov teže pristojbine več, za pakete z označeno vrednostjo se plača še vrednostna pristojbina pod točko 11. — 13. Pri pošiljki s povzetjem treba plačati razen pripadajočih normalnih pristojbin še 20 v povzetnine. Od vplačanega povzetnega zneska se odbije nakaznična slučajna izplačilna pristojbina in cena za nakaznično goličo. — 14. Pristojbina za nakaznice znaša do 25 K 25 vinarjev, preko 25—50 K 50 vinarjev, preko 50—100 K 60 vinarjev, in za vsakih nadaljnjih 100 K še 10 vinarjev. Pošiljatelj mora plačati tudi 10 vin. izplačilne pristojbine. — 15. Z enim pošt-nim nalogom se sme izterjati le eno terjatev na podlagi enega dokumenta. Pristojbine: priporočeno pismo iste teže in še 20 vinarjev izterjalnine. — 16. Pristojbina za takozvane naložne karte znaša 30 vin. Od vplačanega zneska se odbije pri nalogih pristojbina pod točko 13, drugi odstavek. — 17. Ekspresne pošiljke se smejo sprejemati v Srbijo in Črno goro le pisemske, za ostalo tuzemstvo vse poštne pošiljke, a le za ožje (lokalne) dostavne okraje izdajnih poštne uradov. — Natančnejša pojasnila se dobe na poštne uradih.

Narodno gledališče.

Opera.

Dne 2. julija, sredo: »Madame Butterfly«. Abon. C 2/67.
Dne 3. julija, četrtek: »Postiljon iz Lohjumeau«. Abon. B 70.

Nučičevo slovo v Ljudskem domu.

Sinoči se je vršil v dvorani Ljudskega doma poslovilni večer g. Hinka Nučiča od ljubljanskega občinstva. Dvorana, ki je bila nabita do zadnjega kotička, znamenje, da ima g. Nučič med občinstvom mnogo prijateljev in častilcev, ga je burno pozdravila s ploskanjem in živijo klici, ki niso hoteli prenehati. Po vsaki pesmi, ki jo je Nučič deklamiral tako lepo, kot nismo slišali deklamirati še nikoli, je žel obilo in navdušeno priznanje s ploskanjem in zopetnimi živijo klici.

Po končanih deklamacijah je občinstvo burno pozdravilo Nučiča, ki je stal ginjen med venci in šopki, ki mu jih je poklonilo občinstvo. Živijo klici so burno odmevali po dvorani, cvetje je deževalo na oder in na Nučiča. Prejel je dva krasna venca in pet šopkov, ter par drugih daril, med katerimi je bil posebno lep težek lestenec. Na traku enega izmed šopkov je stal napis: »Mučeniku naše kulturne gnjilobe« in »Nevpogljivemu umetniku, ki noče hlapčevanja!«

Lep šopek so mu darovale tudi Goricanke z napisom: »Na skorajšnje svidenje — Goricanke.« G. Hinko Nučič je po dolgotrajnih ovacijah povzel besedo in je ginjen med solzami v očeh spregovoril to-le:

»Hvala vam, najlepša hvala! Godilo se mi je grozno. A vidim, kar sem upal skozi vse svoje delovanje v prošli sezoni, da je bela Ljubljana za menoj. Grdo so postopali oni, ki so me odpravili, a upamo, da se tudi to popravi, če ne danes, pa čez nekaj časa. Hvala vam! — Na te besede ni bilo velikega nrtvdušenja, ploskanja in živio-klicev ne konca ne kraja. Občinstvo je pokazalo, kako ljubi svojega Nučiča, ki je položil toliko energije in resnega stremeljenja v slovensko dramo.

Da se občinstvo ne moti v svojem ljubljencu-umetniku, je pokazal Nučič v svojih peterih vlogah v igri »Amnestija«, ki jih je igral tako, kot jih more igrati le dovršen umetnik, umetnik, ki bi ga morala domovina spoštovati bolj kot ga spoštuje in ga ohraniti v svoji sredi. Tako se je izvršil ta večer, lep in prisrčen, lep za občinstvo, ki je spoznalo, da ga Nučič ne bo pozabil in da se povrne kakor hitro bo mogoče, lep za Nučiča, ki je spoznal, da občinstvo prizna njegovo delo in ga spoštuje ter bo težko čakalo, da se zopet povrne v Ljubljano. To daj Bog! Do tedaj pa želimo umetniku obilo sreče in na skorajšnje svidenje! Po končani predstavi je klicalo občinstvo Nučiča šestkrat na oder in mu prirejalo zopetne burne ovacije

Najnovejše.

SLOVESNA SLUŽBA BOŽJA ZA PADLE JUGOSLOVANE V LONDONU.

LDU Zagreb, 1. julija. Dr. Mandić, član Jugoslovanskega odbora v Parizu poroča: Dne 7. julija bo v westminsterski katedrali kardinal Bourne imel slovesno službo božjo v spomin Srbov, Hrvatov in Slovencev, padlih za svojo domovino in svobodo.

PREHRANA CELOVCA.

LDU Ljubljana, 1. julija. Z ozirom na poročila nauenske brezžične postaje z dne 29. junija t. l. o seji začasnega koroškega deželnege zbora in glede poročila, podanega na tem zboru, ki govori o baje nevdržljivih razmerah in žalostnem položaju v Celovcu, je prejel ljubljanski dopisni urad s pristojne strani nastopno poročilo: V Celovec prihajajo vsak dan transporti živil iz kraljestva SHS, kakor tudi iz Nemške Avstrije. Tako je n. pr. prišlo danes iz Ljubljane v Celovec 80 vagonov moke in žita, pred nekaj dnevi cel vlak klavne živine. Iz Nemške Avstrije pripuščajo okupacijske oblasti transporte sladkorja in piva za koroško ozemlje, ki so ga zasedle jugoslovanske čete. Pogled v celovške restavracije dokazuje, da ne more biti govora o tem, da bi manjkalo živil, marveč da je izbira jedil danes neprimerno bogatejša, kakor pred zasedbo po Jugoslovanih. Promet v kraljestvu SHS opravljajo direktni osebni in tovorni vlaki. Za prekoračenje demarkacijske črte v Nemško Avstrijo je bilo do danes izdanih več kot 3000 dovoljenj. Redni dovoz premo-ga iz Nemške Avstrije, kakor tudi iz kraljestva SHS je v teku. Vsled neovirane-ga prometa celovškega mesta z okupiranim pasom na Koroškem, je tok jugo-slovanske valute za mesto obilen ter imata nemško-avstrijski in jugoslovanski denar enako veljavo.

ZA DECENTRALIZACIJO DRŽAVE.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

m Zagreb, 1. julija. »Hrvat« javlja, da namerava Joso Prudanović ustanoviti nov list, ki bo imel namen, da propagira decentralizacijo države. »Hrvat« je mnenja, da se bo vsa inteligenca zavzela za to idejo.

MINISTRKA KRIZA ODGOĐENA.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

m Zagreb, 1. julija. »Hrvat« poroča iz Beograda, da je odpotovanje ministrskega predsednika odgodilo ministrsko krizo. Ako se bo povrnil z zadovoljivim uspehom, se bo kabinet popolnoma rekonstruiral. Ako pa uspeh ne bo dovoljen, bo koncentracijski kabinet še nadalje obstojal ter se bo samo preuredil po moči posameznih strank.

DOGOVOR MED AMERIKO, FRANCIJO IN ANGLIJO.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

m Zagreb, 1. julija. »Hrvat« poroča, da je Wilson pred svojim odhodom iz Pariza podpisal dogovor s Francijo, s katerim se Unija zavezuje, da bo Franciji v slučaju nove vojne nevarnosti poslala pomoč. Isti dogovor je podpisal tudi Lloyd George.

MAŽARSKE GROZOVITOSTI.

LDU Dunaj, 1. julija. (ČTU.) »Neue Freie Presse« protestira v imenu na Dunaju živečih Mažarov proti ogromnemu usmrčenju po mažarski vladi. Poročila pravijo, da niso bili obsojeni na smrt samo voditelji pučev in skoraj vsi častniki Ludovikine akademije, marveč tudi mnogo go-jencev tega zavoda, ki so komaj odrasli deški dobi. Mnogo smrtnih obsodb se je že izvršilo,

Završnik obsojen na smrt.

Včeraj se je celi dan nadaljevala razprava proti Rudolfu Završniku.

Zaslišavale so se še priče. Zaslišan je bil bivši orožnik na Jesenicah Rudolf Završnik, ki je aretiral Završnika. Ob njegovem zaslišanju je ugotovil predsednik Regally, da so se morali nekateri dokazinski predmeti izgubiti: »Nimam vseh reči tu, kje so?« je vzkliknil predsednik. Prebrala so se nekatera pisma, ki jih je pisal Završnik iz zapora in iz sodnih spisov se je ugotovilo, da je simuliral dne 17. marca 1919 blaznost, a je čez dva dni zopet »ozdravil«, ker mu je dr. Schuster znižal množino hrane.

Predsednik Regally je ugotovil iz sodnih spisov, da je Završnik delal dne 5. januarja 1913 s še nekim tovarišem silo Francetu Mlakerju in je pri celovski poroti storjeno dejanje priznal, silo je delal tudi 26. januarja 1913 Simonu Herzogu in se je polastil njegove denarnice in ure. Srečal je namreč Herzoga in mu iztrgal denarnico in uro in ob isti priliki ukradel zavoj vreden 200 K in druge reči. V Celovcu je izvalil v Gruberjevi trgovini neko blago. Celovška porota ga je spoznala soglasno krivim in je bil obsojen v tri in pol leta ječe, katero kaznen je preстал v mariborski kaznilnici. Kazen je nastopil dne 6. marca 1913 in jo je preстал dne 3. avgusta 1916.

Razprava se je prekinila ob 13. uri popoldne in se je nadaljevala ob 16. uri 20 minut popoldne.

POPOLDANSKA RAZPRAVA.

Novi Zobjek oblega velikanska množica. Ko se odpro vrata v porotno dvorano, se ljudje navale v njo. Hipno je polna. Gnječa velikanska; v gnječi so ljudje razbili na steklenih vratih eno šipo. Med občinstvom smo zapazili še skoraj vse priče z Jesenic, ki so bile že včeraj pred odhodom večernega vlaka zaslišane. Porotno dvorano so zaprli in kordon paznikov je zabranil nadaljnji vhod. V dvorani so bili zasedeni celo tisti prostori, ki so rezervirani časnikarjem. Tudi galerija, namenjena juristom, je nabito polna.

Vprašanje porotnikom.

Predsednik porotnega senata Regally naznanil, da je stavilo sodišče porotnikom sledeče glavno vprašanje: »Ali je Anton Završnik kriv, da je na večer 10. febru- arja 1919 na Jesenicah zoper Jos. Omejca, v namenu ga usmrtiti in se njegovega denarja po sili polastiti s tem, da je iz samokresa trikrat v njega ustrelil, tako ravnal, da je iz tega prišla njegova smrt?«

Iz govora zastopnika obtožbe.

Predsednik Regally je podelil nato besedo državnemu pravniku Ogorevcu, ki je izvajal med drugim, da se je v zadnjem času posel državnega pravništva podvožil, potrojil. Zeli si časov, ko so porote sodile le večinoma vročkrvne ljudi in so bili ropi in umori izjema. Nato je iz razprave podal zelo pregledno sliko o poteku razprave in zahteval, da naj porotniki stavljeni jim vprašanje potrdi.

Zagovor.

Zagovornik dr. Ažman je v svojem zelo stvarnem in temeljitem zagovoru opozarjal na možnosti, ki bi morebiti omogočile sklep, da ni Završnik storilec.

Državni pravnik Ogorevc je kratko odgovoril zagovorniku, ki mu je odgovarjal, nakar je zopet vstal državni pravnik, a predsednik Regally mu je naznanil, da ne dopušča v zmislu § 325. duplicirati. Državni pravnik Ogorevc je zahteval, da naj o predsednikovem ukrepu sklepa senat, ki je sklenil, da sodišče ne ugodí njegovemu predlogu.

Državni pravnik Ogorevc: »Priglašam ničnost.«

Predsednik Regally je podal nato poročilo o poteku razprave in opozarjal na vse važne momente in poučil porotnike o njihovih dolžnostih.

Kriv: 10 glasov da, 2 ne.

Porotniki so se podali v posvetovalnico. Občinstvo je nestrno pričakovalo sodbne sodnikov ljudstva. Vrata se odpro. V dvorani nastane tišina. Senat, državni pravnik in zagovornik zasedejo svoje se-deže. Prvomesnik porotnikov Karol Čeč naznanil, da je Završnik kriv, ker so porotniki potrdili stavljeni jim glavno vprašanje z 10 da in 2 ne.

Privedejo obtoženca: Hladno in mirno poslušaj, ko mu zapisnikar prebere sklep porote.

Predsednik Regally: »Prosim, gospod državni pravnik!«

Državni pravnik Ogorevc s tihim glasom: »Ker so gospodje porotniki potrdili stavljeni jim vprašanje, predlagam: Završnik naj se kaznuje v zmislu § 136. k. z., kakor pravi ta paragraf, s smrtjo.

Proglasitev smrtne obsodbe.

Senat se poda v posvetovalnico, nakar proglasi predsednik Regally:

Anton Završnik je kriv, da je na večer 10. febru- arja 1919 na Jesenicah zoper Josipa Omejca v namenu ga usmrtiti in se njegovega denarja polastiti po sili s tem, da je iz samokresa trikrat v njega ustrelil, tako ravnal, da je iz tega prišla njegova smrt in je s tem zakrivil hudo- delstvo roparskega umora v smislu §§ 134. in 135. št. 2. kazenskega zakona in se po § 136. k. z. kaznuje s smrtjo. (Velik nemir med občinstvom. Klici žensk: »Jej! Jej!«, ki hitro utihnejo.) V zmislu § 13. k. z. se smrtna kazen izvršuje z obešanjem. Razsodba se utemljuje z razlogi, ker so porotniki na stavljeni jim glavno vprašanje odgovorili z da.

Predsednik: Senat bo zdaj v navzočnosti državnega pravdnika sklepal v tajni seji, če predloži obsojenca v pomiloščenje.

Zagovornik dr. Ažman: Vlagam ničnostno pritožbo in prosim prepis obsodbe. Predsednik zapisnikarju: »Prosim, za- pišite.«

Završnik je ravnodušno, hladno in mirno poslušal obsodbo. Razgovarjal se je nekaj časa z zagovornikom, nakar so ga pazniki uklenili in odpeljali v zapore. Pogled po občinstvu; ko je šel mimo prič z Jesenic, se je smejal.

Nov roparski umor.

Iz Bizelskega nam poročajo: V so- sednji občini Klanjec ob Sotli se je dne 26. junija v temni noči ob priliki silnega vi- harja izvršil zavratni roparski umor. Ko je šel posestnik Franc Pavlič, podomače Me- žnar s svojo ženo po dovršenih opravkih domov, so ju nenadoma napadli neznaní zločinci. Ranili so najprej ženo, ki jim je pa ušla in hitela v tik ležečo vas prosit ljudi pomoči za svojega moža. Toda ko se zbegana vrne, ga najde že mrtvega. Zlo- činci so ga umorili in mu oropali okoli 4000 K denarja. Orožniškemu stražmojstru g. Vukiću se je posrečilo izslediti zločince in jih izročiti sodnji v Klanjcu ob Sotli. Treba bo izrednih ostrih odredb, da se za- tro brezvestni zločinci, ki jih je povečini rodila nesrečna vojska. Človek ni varen življenja niti podnevi, kaj šele ponoči! — Umoreni je bil pošten in obcespoštovan posestnik.

Ljubljanske novice.

Ij Katehetsko društvo bo zborovalo v sredo, dne 2. julija, ob 5. uri. Razgovor: o novem načrtu za verouk po novi uredbi šolstva; o novih potrebnih knjigah za ljudske in srednje šole; o prihodnjem se- stanku jugoslovanskih katehetov.

Ij Duhovne vaje za vč. gg. duhovnike bodo v jezuitski stolici ljubljanski, Eliza- betna cesta 9, od 21. julija zvečer do 25. julija jutraj. — Zglasitve naj blagovolijo vč. gg. pravočasno nasloviti na stolico predstojništvo. — Za mesec avgust se bo- do duhovne vaje naznanile pozneje. — Le- tos ni treba vč. gg. jemati seboj živil.

Ij Koncert srbskih umetnikov v Ljub- ljani. Brata Milan in Dušan Jovanović bodeta v svojem koncertu v četrtek, dne 3. julija v Unionski dvorani zvečer ob 20. uri izvajala sledeči lepi spored: 1. Vieux- temps: Koncert v D-molu. I. Andante. II. Adagio religioso. III. Finale marziale. 2. Čajkovskij: Serenade melancolique 3. a) Pugnani-Kreisler: Praeludium in Allegro. b) Chopin: Uocturne. — Odmor. 4. Saint- Saëns: Havanaise. Op. 83. 5. a) Smetana: Iz moje domovine. b) Beethoven: Ro- manca. Op. 50. 6. Sarasate: Čiganski na- pevi. — Vstopnice se dobivajo v trafiki v Prešernovi ulici 54.

Ij Iz gledališke pisarne. Ker zaradi tehniških ovir se za četrtek, to je 3. julija napovedana opera »Boheme« izven abon- ma ne more vprijeti, se je izpremenil repertoar v toliko, da se vprijeti v če- trtek, dne 3. julija opera »Postiljon iz Lonjumeau« za abonma B 70.

Ij Prostovoljno gasilno društvo v Mo- stah vljudno vabi na prireditev 20letnice z vrtno veselico, ki se vrši dne 6. t. m. v gostilni pri Magistru, po domače pri Za- kotniku v Mostah z obširnim programom. Za dobra mrzla in gorka jedila in izborna pijačo je preskrbljeno. Ker društvo 6 let ni priredilo nobenih tozadevnih priredb, se najvljudneje vabijo vsi prijatelji gasil- stva, da se polnoštevilno udeležijo, da po- morejo društvu. Čisti dobiček je namenjen za najpotrebnejše orodje. — Odbor.

Ij Zveza sklonistov denarnih zavodov ima danes v sredo zvečer ob pol 20. važen sestanek pri Mraku na Rimski cesti. Va- bijo se vsi stari in novi člani, da se v pol- nem številu sestanka udeležijo.

Ij Umrli so v Ljubljani: Rudolf Neme- ček, sin gimnastika, 2 mesca. — Marija Richteršič, 47 let. — Marija Leskovec, bivša kuharica, 38 let. — Josipina Bre- gant, vdova računskega nadsvetnika, 65 let. — Martin Mihelič, sin posestnika, 1 in pol leta. — Ljudmila Kovačič, hči za- sebnice, 4 mesce. — Josip Čevnik, dninar, 64 let. — Franc Škof, kajzar in tiskarniški delavec, 49 let. — Anton Koler, tiskarni- ški delavec, 18 let. — Ana Bončina, žena

